

Kadernota 2023 - 2026

15 juni 2022

Algemeen

Woerden kent voor wat betreft de Planning & Control cyclus de volgende instrumenten:

- a. Voorjaarsrapportage (financiële stand van zaken begrotingsjaar en de tussentijdse beleidsverantwoording).
- b. Kadernota (kaderstellend voor volgende begroting).
- c. Begroting (autorisatie budgetten en afspraken over resultaten).
- d. Najaarsrapportage (financiële en beleidsmatige ontwikkelingen begrotingsjaar).
- e. Jaarrekening (verantwoording financieel en beleidsmatig).

Wat nu voorligt is dus de Kadernota 2023-2026. De Kadernota wordt separaat gepresenteerd om meer inhoud en duidelijkheid te geven aan de functie hiervan: Kaderstelling met betrekking tot de begroting 2023-2026.

Duidelijk mag zijn dat de Voorjaarsrapportage dus een (bij)sturingsinstrument is voor 2022-2025 en de Kadernota richting geeft aan de jaren 2023-2026. De Kadernota start met het eindsaldo van de Voorjaarsrapportage. Normaliter is de Kadernota bij uitstek de plaats waar voorstellen voor nieuw beleid wordt opgenomen, zodat de raad hierover kaderstellende uitspraken kan doen.

Omdat in deze periode na de verkiezingen van maart j.l. ook een nieuw college van B&W wordt gevormd, is de Kadernota logischerwijs beleidsluw. Fundamentele keuzes moeten gemaakt worden door het nieuwe college. Deze kadernota beperkt zich dan ook tot die onderwerpen die onvermijdelijk zijn of die het college beleidsmatig noodzakelijk acht.

Invulling motie – verzachten effecten Rembrandbrug op schuldenlast

In de raadsvergadering van 15 oktober 2020 is een motie “verzachten effecten Rembrandbrug op schuldenlast” aangenomen.

In de motie wordt het college verzocht:

- De gemeenteraad met ingang van de begrotingscyclus 2022-2025 bij de kadernota te informeren over de maatregelen die, zowel beleidsmatig als financieel, reeds zijn en worden genomen om de schuldenlast te verminderen;
- De gemeenteraad bij de kadernota extra voorstellen voor te leggen om de schuldquote te verlagen, aanvullend op de reeds genomen maatregelen in de strategische heroriëntatie;
- Deze voorstellen voor aanvullende verlaging van de schuldquote niet te baseren op een lastenverhoging, zoals een verhoging van de ozb, bestemmingsheffingen of leges.

Bij het vaststellen van de begroting 2021-2024 op 5 en 6 november 2020 zijn definitieve besluiten genomen over de schuldquote, inclusief beperkende maatregelen/ombuigingen op investeringsniveau. Deze kaders zijn niet gewijzigd, wat concreet dus inhoudt dat wij nog steeds koersen op een schuldquote van maximaal 150% in 2030.

Wij hechten zeer aan een duurzame, maar ook stabiele financiële en beleidsmatige omgeving. Wij zijn van oordeel dat de voorliggende Kadernota de kaders voor die stabiele omgeving biedt. Zonder het nemen van aanvullende ombuigingsmaatregelen - die diep zullen ingrijpen in het voorzieningenniveau voor burgers en ondernemers - voorzien wij op dit moment geen additionele mogelijkheden om de Schuldquote nog verder te verlagen.

Schuldquote

Basis

In het onderzoeksrapport van Deloitte naar de financiële gezondheid van de gemeente Woerden is geadviseerd een signaleringswaarde/streefwaarde voor de schuldquote vast te stellen. Voor de schuldquote gelden als basis de volgende signaleringswaarden:

	Signalering 1	Signalering 2	Signalering 3
Netto schuldquote	>90%	>130%	>150%

Bij de Strategische Heroriëntatie/begroting 2021-2024 is een pakket aan maatregelen vastgesteld die tot doel heeft de financiële positie op langere termijn gezond te houden. Dit betreft zowel een sluitende meerjarenbegroting op langere termijn als het omlaag brengen van de Schuldquote tot 150% in 2030.

Door middel van de door de raad vastgestelde begroting 2021-2024 is derhalve tijdelijk afgeweken van bovenstaande signaleringswaarden en zijn onderstaande indicatoren (netto exclusief grondbedrijf en maatschappelijke investeringen) tot en met 2030 bepaald.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Schuldquote	153%	165%	164%	167%	168%	166%	161%	160%	156%	151%

Bij de begroting 2023-2026 worden de indicatoren weergegeven die voortkomen uit de meerjarige balans (T+3). De bovenstaande kaders, zoals deze bij de begroting 2021-2024 zijn bepaald, zijn hierbij dus richtinggevend.

Omslagpercentage

Het omslagpercentage wordt bij de begroting 2023-2026 weergegeven onder paragraaf 6, Financiering. Het omslagpercentage geeft weer welke rente aan de activa wordt toegerekend. Dit percentage wordt berekend op basis van een raming van de netto door de gemeente te betalen rente en de totale boekwaarde van alle vaste activa van de gemeente. Het percentage wordt afgerond met maximaal 0,5%.

Renteontwikkelingen

Prognoses over de rente hebben doorgaans een min of meer "glazenbol" niveau. Dit gegeven wordt nog versterkt door de onzekerheden rondom de effecten van het Coronavirus en de weerslag hiervan op de economie, oplopende inflatie, rentebeleid van centrale banken en de oorlog in Oekraïne. De rente op de geld- en kapitaalmarkt is de afgelopen maanden fors gestegen, na een relatief lange periode van historisch lage rente. De komende jaren moeten we rekening houden met een verder oplopende rentemarkt.

Algemene Uitkering – herverdeling

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in april bekendgemaakt dat de herijking van het Gemeentefonds definitief ingaat vanaf 2023. In de meicirculaire wordt dit effect verwerkt. De herverdeling pakt negatief uit voor de gemeente Woerden. Het effect loopt op tot € 37,50 per inwoner in 2025, waardoor de algemene uitkering dan bijna € 2,0 miljoen lager wordt. (2023: € 0,4 mln, 2024: € 1,2 mln.).

Investeringsplanning

Normaliter ontvangt u bij de kadernota ook de concrete investeringsplanning voor de komende vier jaren. Op dit moment zien wij een aantal grote ontwikkelingen op het gebied van investeringen:

- Forse prijsstijgingen voor bouwmaterialen, mede als gevolg van de hoge energieprijzen.
- Een oplopende 'boeggolf' aan investeringskredieten die in eerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, maar waarvan de uitvoering vertraagd is.
- Een veelheid aan nieuwe ambities.

Gegeven de grote risico's in combinatie met de omvang van de investeringsplanning heeft het college besloten om eerst kritisch naar de gehele investeringsplanning te kijken. Om een juist en volledig inzicht te krijgen in de gevolgen van de investeringsplanning op de financiële positie, en dan met name de schuldquote en het structureel begrotingsaldo, werken wij de komende tijd de gedetailleerde investeringsplanning verder uit. In het onderstaande overzicht is al wel weergegeven wat op dit moment aangevraagd is aan nieuwe investeringen.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Huidige investeringsplanning (conform meerjarenbegroting 2022-2025)	10.026.730	9.718.956	10.121.148	-
Indexaties op reeds geplande investeringen	626.591	527.271	665.614	
verschuivingen (incl. indexatie)	375.480-	186.140-	180.500	637.360
Niet benodigd		120.000-	652.300-	
Nieuwe aangevraagde investeringen	12.186.560	8.589.500	8.003.215	17.357.219
Totaal	22.464.401	18.529.587	18.318.177	17.994.579
Kapitaallasten	2023	2024	2025	2026
Benodigde kapitaallasten	147.061	1.317.957	2.274.267	3.111.674
Stelpost kapitaallasten o.b.v. meerjarenbegroting 2022-2025	147.061	714.226	1.185.772	1.970.772
Extra benodigde kapitaallasten	0	603.731	1.088.495	1.140.902

Voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2023-2026 hanteren wij als uitgangspunt dat de vervangingsinvesteringen die reeds in de jaarschijf 2023 van de begroting 2022 zijn opgenomen in principe gehonoreerd worden, waarbij de prijzen geïndexeerd worden.

In de begroting 2023-2026 zullen wij op deze manier een realistische investeringsplanning opnemen. Hierbij is de raad dan in de gelegenheid om hierover een besluit te nemen.

Financiën

Overzicht onvermijdbare uitgaven 2023 -2026:

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 1: Correctie Brandweer Woerden	-	140.000-	-	-
Programma 1: Ongedekte salarissen 2020-2023 *	28.000-	28.000-	28.000-	28.000-
Programma 2: Prijsindexatie exploitatie marktprijzen (CBS)	517.736-	694.326-	694.326-	694.326-
Programma 2: Onderhoudscontracten 2024 en samenwerkingsovereenkomst Wijk en R&B	150.000-	-	-	-
Programma 2: Toezicht activiteiten OVL aan Stedin net	32.000-	22.000-	22.000-	22.000-
Programma 2: OVL inventarisatie kabels	90.000-	-	-	-
Programma 2: Procesbeheersing en regie kabels en leidingen	180.000-	180.000-	180.000-	180.000-
Programma 2: Procesbeheersing en regie kabels en leidingen	PM	PM	PM	PM
Programma 2: VRI exploitatie	54.500-	54.500-	54.500-	54.500-
Programma 2: Planstudie verbreden fietspad Kamerik-Woerden	50.000-	-	-	-
Programma 2: HIOR actualisatie en implementatie *	20.000-	-	-	-
Programma 2: Onderzoek VRI Europabaan - Wulverhorstbaan - Noordzee	30.000-	-	-	-
Programma 2: Planstudie kruispunt Europabaan - Steinhagenseweg-Middellandbaan	50.000-	-	-	-
Programma 2: Planstudie fietspad Rembrandtlaan- Leidsestraatweg	40.000-	-	-	-
Programma 3: Nieuw beschut werk *	52.000-	52.000-	52.000-	52.000-
Programma 4: Energietransitie	PM	PM	PM	PM
Programma 4: Gebiedsgericht grondwaterbeheer	-	40.000-	-	15.000-
Programma 4: Soortenmanagementplan (SMP)	-	25.000-	-	-
Programma 4: Kaasmarkt *	25.000-	25.000-	25.000-	25.000-
Programma 4: Carillon *	8.000-	8.000-	8.000-	8.000-
Programma 5: Effecten raadsbesluit 2018 bestendige organisatie en financiën onderwijshuisvesting:	PM	PM	PM	PM
Programma 5: Leerlingenvervoer	90.200-	-	-	-
Programma 5: Intensivering inspecties gastouderopvang van 30% naar 50%	15.000-	15.000-	15.000-	15.000-
Programma 6: Invoering omgevingswet	350.000-	350.000-	350.000-	350.000-
Programma 6: Invoering omgevingswet	350.000	350.000	350.000	350.000
Programma 6: Sloop gymzaal Noord en aanpassingen sporthal De Kroon	35.000-	330.000-	-	-
Programma 6: Sloop gymzaal Noord en aanpassingen sporthal De Kroon	-	330.000	-	-
Programma 6: Actualisatie MJOP gemeentelijk vastgoed, dotatie aan voorziening	333.710-	339.716-	345.831-	352.056-
Overhead: Aansluiten e-depot	90.500-	10.500-	10.500-	10.500-
Overhead: Bedrijfsgezondheidsdienst	35.000-	25.000-	25.000-	35.000-
Totaal	-1.926.646	-1.659.042	-1.460.157	-1.491.382

* Door het college beleidsmatig noodzakelijk geacht.

Financieel overzicht Kadernota

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Saldo Voorjaarsrapportage	2.141.918	4.643.127	5.451.874	469.000
Te honoreren posten Kadernota	-1.926.646	-1.659.042	-1.460.157	-1.491.382
Saldo Kadernota	215.272	2.984.085	3.991.717	-1.022.382
<i>Pro forma: extra kapitaallasten nieuwe investeringen</i>	0	-603.731	-1.088.495	-1.140.902
Saldo Kadernota	215.272	2.380.354	2.903.222	-2.163.284

Toelichting onvermijdbare uitgaven:

Correctie Brandweer Woerden

Bij het opstellen van de begroting 2022 is een omissie ontstaan in begrotingsjaar 2024. Een correctie is dubbel uitgevoerd. Dit is hersteld in begrotingsjaar 2024.

Ongedekte salarissen

Betreft stelpost afkomstig uit het oude coalitieakkoord 2018 waarin een bezuiniging op veiligheid (salariskosten) gerealiseerd moest worden miv 2022. Er is gebleken dat hierop geen besparing meer gerealiseerd kan worden. In 2021 is een bezuiniging gerealiseerd van € 37.000 door een verandering van inhuur naar vast (bestuursopdracht). Hiermee is de laatste beschikbare ruimte in de begroting van VTH verdwenen.

Prijsindexatie exploitatie marktprijzen (CBS)

Indexatie: GWW index wijkt sterk af van gemeente-index. We gaan streng bewaken of uitgaven ook daadwerkelijk moeten plaatsvinden.

Onderhoudscontracten 2024 en samenwerkingsovereenkomst Wijk en R&B

De huidige gevel-tot-gevelcontracten lopen t/m 2023 en moeten dus opnieuw aanbesteed worden. Hiervoor is externe deskundigheid benodigd.

Toezicht activiteiten Openbare Verlichting aan Stedin net

Toezicht / inspecties die nodig zijn om te voldoen aan overeenkomst met Stedin t.a.v. '16C overeenkomst'. Dit toezicht is op dit moment niet geborgd. Als Stedin deze overeenkomst beëindigt vanwege tekortschietend toezicht zal de doorlooptijd van OVL-werkzaamheden sterk toenemen.

OVL inventarisatie kabels

advies en onderzoek (externe partij advisering)

Procesbeheersing en regie kabels en leidingen

Om aan de stijgende aantal aanvragen te kunnen voldoen is er een uitbreiding van twee FTE begroot. Hier staan hogere legesopbrengsten tegenover (P.M. post).

Exploitatiebudget Verkeersregelininstallaties.

Structureel budget verhogen voor 5 VRI's

Planstudie verbreden fietspad Kamerik-Woerden

In de vastgestelde Verkeersvisie 2030 heeft de raad aangegeven dat fietsmobiliteit de voorkeur geniet boven automobilititeit.

Onderzoek VRI Europabaan - Wulverhorstbaan - Noordzee

Deze Verkeersregelininstallatie (VRI) is verouderd en moet vervangen worden. De komende 15 jaar gaan er in dit deel van Woerden veel woningen gebouwd worden. Goed verkeerskundig onderzoek voordat er een nieuw verkeerslicht wordt geplaatst, is verstandig beleid.

Planstudie kruispunt Europabaan - Steinhagenseweg- Middellandbaan

Het kruispunt moet omgevormd worden naar een kruispunt met verkeerslichten ten behoeve van de fietsveiligheid, verkeersveiligheid en doorstroming.

Planstudie fietspad Rembrandtlaan- Leidsestraatweg

In de vastgestelde Verkeersvisie 2030 heeft de raad aangegeven dat fietsmobiliteit de voorkeur geniet boven automobilititeit. Door aan de noordzijde van de Rembrandtlaan - Leidsestraatweg een 2-richtingsfietspad te realiseren, verbetert de verkeersveiligheid en de doorstroming.

Vervolgtraject HIOR actualisatie en implementatie

Actualisatie en implementatie van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte

Nieuw beschut werk

Bij het vaststellen van de gemeentelijke begroting 2022 – 2025 is het amendement ‘Meer kansen om mee te doen op de arbeidsmarkt’ aangenomen. Hiermee heeft de gemeente Woerden twee extra plekken (€ 52.000) voor Nieuw Beschut beschikbaar gesteld. De kosten zijn incidenteel in de gemeentelijke begroting verwerkt. Echter het gaat hier om structurele arbeidsplaatsen, deze komen dus terug in 2023 en de jaren daarna. De extra arbeidsplaatsen zijn ook structureel in de begroting van Ferm Werk verwerkt. Deze structurele kosten worden gedekt uit de integratie-uitkering participatie, voor de doelgroep Nieuw Beschut worden jaarlijks via deze integratie-uitkering middelen beschikbaar gesteld.

Energietransitie

Bij de Strategische Heroriëntatie is besloten hier alleen middelen voor op te nemen die gedekt worden door het Rijk. Voor 2022 worden hiervoor, onder voorbehoud van vrijgave in de meicirculaire 2022, middelen voor vrijgegeven. Voor latere jaren is de verwachting dat dat in de loop van 2022 duidelijk wordt.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Het langjarig budget voor het uitvoeringsprogramma van het gebiedsgericht grondwaterbeheer Woerden komt voort uit het langjarige budget voor de pluimsanering Defensie eiland. Hiervoor is tot 2040 € 760.000,- beschikbaar met een jaarlijks budget van € 40.000,-. De uitgaven fluctueren jaarlijks iets onder en boven dit bedrag. Echter in 2024 en 2026 is er respectievelijk € 40.000 en € 15.000,- extra budget benodigd.

Soortenmanagementplan (SMP)

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het verplicht om te onderzoeken of er beschermde soorten op of nabij de ontwikkeling aanwezig zijn. Dit onderzoek wordt verricht door de ontwikkelende partij. Wanneer er bij ruimtelijke ontwikkelingen beschermde soorten in het geding zijn en er verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Wnb) worden overtreden, is er een ontheffing van de Wnb nodig. Deze wordt verleend door de Provincie Utrecht. Een ontheffing bevat veelal maatregelen die genomen moeten worden. Woerden heeft een grote bouwopgave. Om te voorkomen dat er voor elke activiteit opnieuw ontheffing moet worden gevraagd, biedt de Wnb de mogelijkheid tot gebiedsontheffing, op basis van een soortenmanagementplan (SMP), voor een groter gebied en met een langere looptijd. De provincie Utrecht kan een subsidie verlenen voor het SMP van maximaal 50% van de totale kosten. De totale kosten bedragen € 50.000. Onder voorbehoud van het verlenen van de subsidie stellen we het SMP op.

Kaasmarkt

De afgelopen jaren is het budget van de kaasmarkt afgebouwd naar nihil in de veronderstelling dat er sponsoring gaat komen. De sponsoring is inmiddels wel gerealiseerd, maar is onvoldoende om de kosten van de kaasmarkt geheel te dekken. Om deze reden wordt voorgesteld om het budget voor de kaasmarkt te verhogen naar € 25.000.

Carillon

Het cultuurbudget is onvoldoende. Voorstel is om dit budget te verhogen omdat het carillon zijn cultureel historische waard heeft bij vele evenementen in de stad.

Effecten raadsbesluit 2018 bestendige organisatie en financiën onderwijshuisvesting

Onlangs is de rapportage over de heroriëntatie op onderwijshuisvesting uitgebracht. Duidelijk is dat het huidige budgettaire kader niet toereikend is om de gestelde ambities in het IHP 2018 te kunnen realiseren. Om deze reden wordt voorgesteld om de afschrijvingstermijn te verlengen naar 50 jaar en in

te zetten op meer gecombineerde huisvesting. In de eerste jaren is de begroting hiermee nog toereikend. Vanaf 2026 is de dan aanwezige reserve niet meer toereikend. De extra benodigde storting loopt op tot ruim € 700.000 in 2037 (einde looptijd IHP). In deze kadernota is dit effect nog niet verwerkt, omdat het grootste effect pas ná 2026 optreedt. Ter indicatie: als we de jaarlijkse kosten gedurende de gehele looptijd van het IHP constant willen houden, moet vanaf 2023 jaarlijks € 350.000 aan de reserve onderwijshuisvesting toegevoegd worden.

Leerlingenvervoer

Door chauffeurstekort, stijgende brandstofprijzen en het feit dat dit een open einde regeling is, is extra budget nodig.

Intensivering inspecties gastouderopvang van 30% naar 50%

Vanaf 1 januari 2022 zijn de houders van kinderopvanglocaties waar Voorschoolse Educatie (VE) aangeboden wordt, verplicht tot het hebben van een Pedagogisch Beleidsmedewerker VE-coach. GGD GHOR adviseert het toezicht op Voorschoolse Educatie uit te breiden met items voor toezicht PBM VE-coach. Dit resulteert in extra uren toezicht voor Voorschoolse Educatie. Eveneens wordt met ingang van 1 januari 2022 structureel 6,4 miljoen euro extra beschikbaar gesteld door het ministerie van SZW in het kader van intensivering van toezicht en handhaving voorzieningen gastouderopvang. Op dit moment geldt dat minimaal 5% van de gastouders per jaar geïnspecteerd worden. Zowel het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid als gemeenten en de GGD'en vinden het noodzakelijk dat gemeenten jaarlijks minimaal 50% van de gastouders inspecteren, met een minimale frequentie van eens in de drie jaar.

Invoering omgevingswet

De invoering van de omgevingswet per 1 januari 2023 leidt tot een stelselwijziging van het ruimtelijk instrumentarium voor beleid, regels en processen. Ook zorgt de wet voor een meer integrale benadering van ruimtelijk beleid en projecten; er komen om die reden rijk- en provinciale taken naar gemeenten toe. Ook beoogt de wet een gestroomlijnde dienstverlening tussen verschillende betrokken overheden (één overheidsgedachte). Dit met als doel om wenselijke ruimtelijke ontwikkelingen eenvoudiger en sneller te kunnen realiseren.

Het reguliere werk rond beleid en vergunningen kost vanwege de veranderingen de komende jaren meer tijd; om die reden gaan we zoveel mogelijk starten vanuit bestaande regels en beleid. Maar we moeten we de eerste jaren na de invoering ook aan de slag met vernieuwing en aanpassing van beleid, regels en werk -en besluitvormingsprocessen, om deze goed aan te laten sluiten bij de uitvoeringspraktijk van de Omgevingswet. Tegenover de hogere kosten staan ook hogere opbrengsten vanuit rijksbijdragen en leges. Per saldo is dit naar verwachting budgetneutraal.

Sloop gymzaal Noord en aanpassingen sporthal De Kroon

Dit is nodig om de bezuiniging uit de Strategische Heroriëntatie van € 35.000 structureel te kunnen behalen. Niet haalbaar in 2023. De verwachte uitgaven in 2024 kunnen gedekt worden door inzet van het frictiekostenbudget Strategische Heroriëntatie. Hierdoor is 2024 budgetneutraal.

Actualisatie MJOP gemeentelijk vastgoed, dotatie aan voorziening

De actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) geeft inzicht in de actuele onderhoudsbehoefte van het gemeentelijk vastgoed en daarmee gepaard gaande benodigde financiële middelen in meerjarenperspectief (*de gemiddelde begrotingslast op basis van 10 jaarsprognose*). De financiële consequenties als gevolg van de actualisatie zijn onvoorzienbaar doordat lange tijd geen actualisatie heeft plaatsgevonden en er hierdoor geen goed beeld bestond van financiële risico's in meerjarenperspectief. Indien de begrotingslast niet structureel met het genoemde bedrag wordt

verhoogd met ingang van 2023, is er met ingang van 2024 onvoldoende dekking voor uitvoering van het benodigde groot onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed.

Aansluiten e-depot

De digitale informatie die voor Woerden en Oudewater moet worden bewaard gaat naar het e-depot van het RHC. Om de gegevens van Decos naar dit e-depot over te brengen moeten we aansluiten op dit e-depot. De kosten zijn een doorbelasting van de projectkosten en licentiekosten/opslagkosten.

Bedrijfsgezondheidsdienst

Bij de aanbesteding voor de nieuwe bedrijfsgezondheidsdienst (bedrijfsarts) bleek dat ons budget niet meer aansluit bij de kosten voor wat dergelijke diensten vragen anno 2022. Het personeelsbestand is de afgelopen jaren gegroeid, maar het bedrijfsgezondheidsdienst budget groeit niet automatisch mee. Daarnaast zijn de kosten in zijn algeheel toegenomen. Daarbij zijn we middels de CAO verplicht om eens in de 3 jaar medewerkers een medische keuring aan te bieden via deze bedrijfsarts.